

Asia: Asia: VN/11401/2022

Lausuntopyyntö: luonnos hallituksen esitykseksi patenttilaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua patenttilain uudistamisesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää esityksen tavoitetta modernisoida ja selkeyttää patenttilaki kannatettavana. Patenttilakia on sen voimassa ollessa muutettu lukuisia kertoja, ja lain säädöstekninen kokonaisuudistus on esitysluonnoksessa todetulla tavalla tarpeellinen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että patenttilakia ja siihen liittyvää lainsäädäntöä on perusteltua tarkastella kokonaisuutena. Säädoshuoltoon liittyviä muutostarpeita on myös oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin annettuun laissa (369/2006). Esimerkkinä voi mainita lain soveltamisalasäännöksen, jonka mukaan lakia sovelletaan myös Suomen Akatemian tutkimusvirassa olevien henkilöiden suomalaisissa korkeakouluissa tekemiin, Suomessa patentilla suojattavissa oleviin keksintöihin (1 §:n 2 momentti). Suomen Akatemiasta annetun lain (922/2009) tultua voimaan Akatemian tutkimusvirat lakkasivat. Lain 9 §:n 1 momentin mukaan Akatemia myöntää rahoitusta yliopistoille, tutkimuslaitoksille ja muille tahoille akatemiaprofessorien, akatemiatutkijoiden ja muiden tutkijoiden palkkausta varten. Akatemian tutkijatehtävissä toimiviin sovelletaan samaa lainsäädäntöä, samoja työehtosopimuksia ja samoja sääntöjä kuin muihinkin työnantajan palveluksessa oleviin.

Lakiehdotuksen 4 luvun 2 §:n 4 momentissa säädettäisiin, että "[k]eksijä voi patenttiviranomaiselle kirjallisesti ilmoittamalla luopua oikeudesta tulla nimetyksi keksijäksi. Tällöin 2 momentissa tarkoitetut keksijän tiedot pysyvät salassa pidettävänä patenttihakemuksen muuten tullessa julkiseksi." Esitysluonnoksen jaksossa 4.1 (s. 14) todetaan, että "uutuutena lakiin lisättäisiin muun muassa mahdollisuus luopua oikeudesta tulla nimetyksi keksijäksi. Ehdotus vastaa Euroopan patenttisopimuksen sovellutussääntöjen 20 artiklaa."

Esitysluonnoksen vaihtoehtoista toteuttamistapaa koskevassa jaksossa 5.1 todetulla tavalla mahdollisuus luopua oikeudesta tulla nimetyksi keksijäksi olisi kansallista sääntelyä, eikä se perustu esimerkiksi kansainvälisiin velvoitteisiin (s. 17). Siten sääntely tai keksijän eriasteinen salassa pysymisen tavoite olisi mahdollista toteuttaa vaihtoehtoisilla tavoilla. On myös mahdollista jättää kokonaan säätämättä keksijälle tällaista mahdollisuutta. Esityksen mukaan "[l]ievempi toteutusvaihtoehto kuin keksijän tietojen täydellinen salassapito, olisi mahdollisuus pyytää, ettei keksijän nimeä tai yhteystietoja julkaistaisi PRH:n ylläpitämässä sähköisessä patenttietopalvelussa, patenttijulkaisuissa eikä kuulutuksissa. Tällöin keksijän tiedot olisivat, kuten voimassa olevassa laissakin, salassa pidettäviä, kunnes patenttihakemus on tullut julkiseksi, mutta hakemuksen julkiseksi tulon jälkeen ne olisivat julkisia. Kuitenkin saadaksean keksijän nimen tai osoitteen tietoonsa kysyjän olisi pyydettävä tietoa PRH:lta."

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että keksijän nimi mutta myös ajantasainen lisenssinhaltijan nimi ja yhteystiedot ovat keskeinen osa toimivaa aineettomien oikeuksien järjestelmää. Tietojen tulisi olla saatavilla, ellei siitä ole erikseen säädetty. Tällä perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö kannattaa esitysluonnoksen mukaista lievempää toteuttamisvaihtoehtoa.

Lakiehdotuksen 12 luvussa säädettäisiin luovutuksesta sekä käyttö- ja pakkoluvasta. Hallituksen esityksessä käytetään termiä "pakkolupa", kuten voimassa olevassa laissa. Termiä ei ole määritelty aiemmin, ja sitä selostaan tarkemmin vasta perusoikeusarvioinnissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että termi pakkolupa (pakkolisenssi) ja sen sisältö olisi syytä kuvata perusteluissa aiemmin sopivassa kohdassa.

Muilta osin opetus- ja kulttuuriministeriöllä ei ole lausuttavaa esityksestä.

Lehikoinen Anita
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Sallila Jussi
Opetus- ja kulttuuriministeriö